

2020. évi Európai Hulladékcsökkentési Hét
Szemléletformáló feladatlap általános iskolák
alsó tagozatos tanulói számára

Mit jelent egyáltalán, hogy hulladék? A hulladék az szemét?

SZEMÉT

A szemét olyan haszontalanná vált anyag, amelyet tulajdonosa nem tud, vagy nem akar tovább használni. A szemét kikerül a gazdaság körforgásából és vegyesen kerül tárolásra, lerakásra (azaz elássuk a föld alá).

HULLADÉK

Azok az anyagok, amelyek haszontalanná váltak, de szelektíven gyűjtve még másodlagos nyersanyagként hasznosíthatók.

A hulladékra nem csak úgy tekinthetünk, mint felesleges, semmire nem jó, hasznosíthatatlan anyagra, hanem mint értékes másodnyersanyagra, amelynek hasznosításával a Föld folyamatosan fogyó elsődleges nyersanyagkészlete kímélhető.

Háztartásainkban egyre nagyobb helyet foglalnak a csomagolási hulladékok melyek a megvásárolt termékkel kerülnek otthonunkba. A csomagolás rendkívül hasznos, hiszen:

- megvédi a terméket a szennyeződésektől és a sérülésektől (pl. hungarocell)
- növeli a termék eltarthatóságát, tartósítja azt,
- informál a termék származási helyéről, összetevőiről,
- hatékonyabbá teszi a szállítást és tárolást.

Ezen jó tulajdonságok mellett, viszont tisztában kell lennünk azzal, hogy a csomagolás a fogyasztóhoz kerülve nagyon rövid életű, hiszen hamar hulladékká válik. Ekkor pedig rajtunk múlik, hogy mi lesz a sorsa: újrafeldolgozás, vagy lerakás egy szeméttelenen.

FONTOS TUDNI:

1. Nem mindent lehet újrahasznosítani, így hiába gyűjtjük szelektíven, ugyanúgy elégetésre vagy lerakásra kerül.

2. A szelektív gyűjtés és újrafeldolgozás is jár környezeti terheléssel (szállítás, infrastruktúra kialakítása, mosás, beolvasztás, újragyártás).

Az első és legfontosabb a termelői hulladék/szemét mennyiségének és veszélyességének a radikális csökkentése.

Hogyan keletkezik a hulladék valójában?

A héten ezeket a dolgokat dobtam el:

TERMÉK	IGEN	NEM	MENNYIT
papír			
italos doboz			
elektromos eszköz			
bútor			
joghurtos pohár			

Magyarázd el a saját szavaiddal, miért értékes a hulladék?

FELADAT

Párosítsd az alapanyagokat a kész termékekkel annak megfelelően, hogy melyik miből készül!

Fa

Tégla

Olaj

Alufólia

Kvarchomok

Papír

Érc

Nylonzacskó

Agyagcsomók

Üveg

Bauxit

Aluminium doboz

A mi osztályunk nem pazarol - ez lehetséges?

Az általunk használt dolgok alapanyagokból készülnek. Ehhez azonban energia is szükséges. De sem a nyersanyag sem az energia nem áll rendelkezésre végtelen mennyiségben. Ezért fontos az összes hulladékot ténylegesen újrafeldolgozni, újrafelhasználni. Vagy még jobb, törekedni arra, hogy egyáltalán ne termelődjön hulladék.

Nem tudod elképzelni? Próbáld ki az osztályodban!

1. LÉPÉS

A kukadetektívek

Alakítsatok nyomozócsoporthoz és gyűjtsétek össze a nyomozáshoz szükséges adatokat!

Mennyi hulladékot termelünk Magyarországon egy év alatt?

Milyen fajta hulladékok?

Papír

.....db.

Csomagolás

.....db.

Üveg

.....db.

Biohulladék

.....db.

Egyéb

.....db.

VIZSGÁLJÁTK MEG A KÉRDÉSEKET!

- Hová tűnnek a különböző hulladéktípusok?
- Mi történik ezzel a hulladékkal?
- Mennyi belőle „maradék hulladék”?
- Mi az a biohulladék?

2. LÉPÉS

B terv készítés

Nyomozóink megtalálták a megoldást, mit tehetnek a túl sok pazarlás ellen. De sajnos valami összekeveredett a számítógépben. Bár sikerült ismét előbányászni a számítógépből a javaslatokat, de nem találják, hogy mihez tartoznak? Segítsetek!

1 Papír	4 Biohulladék
2 Csomagolás
<i>(pl. italcsomagolás, alumínium vagy műanyag fólia)</i>	5 Műanyag zacskó
3 Üveg (italos üveg, pohár)	6 Elem

- a Használjunk a reggeliző dobozt, és újratölthető termoszt vagy üveget
- b Tegyük a komposzt tetejére, hogy talaj legyen belőle
- c Használjuk a papírt mindkét oldalán
- d Tegyük az üveget a szelektív gyűjtőkonténerben
- e Vásárlás közben vigyünk magunkkal saját táskát vagy kosarat
- f Használjunk újratölthető elemeket

“ Ha így folytatjátok,
akkor hamarosan
nem lesz több dolgom! “

Újrahasznosítás

Az újrahasznosítás - vagyis a Recycle - egy angol szó. Két szóból áll: Re és ciklus, jelentése "vissza" és "kör". Az újrafeldolgozás tehát azt jelenti, hogy "visszavezetjük a ciklusba".

Például a törött üveg megolvasztható és új szemüveglencse készíthető belőle
A használt, telefirkált papírból készülhet új, tiszta papír
A visszaváltható palackokat újra és újra fel lehet használni

Eszedbe jut más is, ami újrahasznosítható?
Sorold fel!

FELADAT

Tudsz más szavakat amelyek "vissza" -taggal kezdődnek?

visszaad

újraad

visszabocsát

újraalakít

visszabomlik

újracsinál

visszacserél

újracsomagol

vissza_____

újra_____

vissza_____

újra_____

vissza_____

újra_____

vissza_____

újra_____

Tudod, mit jelentenek?

Építsünk földigiliszta házat

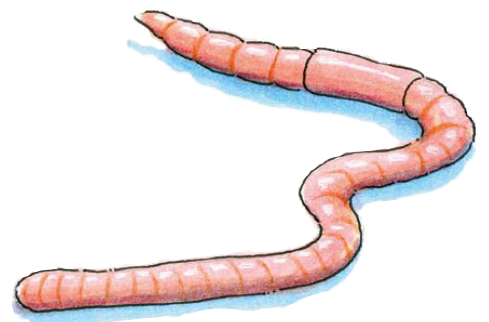
Szükségetek van:

- egy régi műanyag vödör fedéllel
- Gézlap a lyukak eltakarására
- Tojásdobozok vagy hullámkarton
- Konyhai hulladék
- föld
- földigiliszták

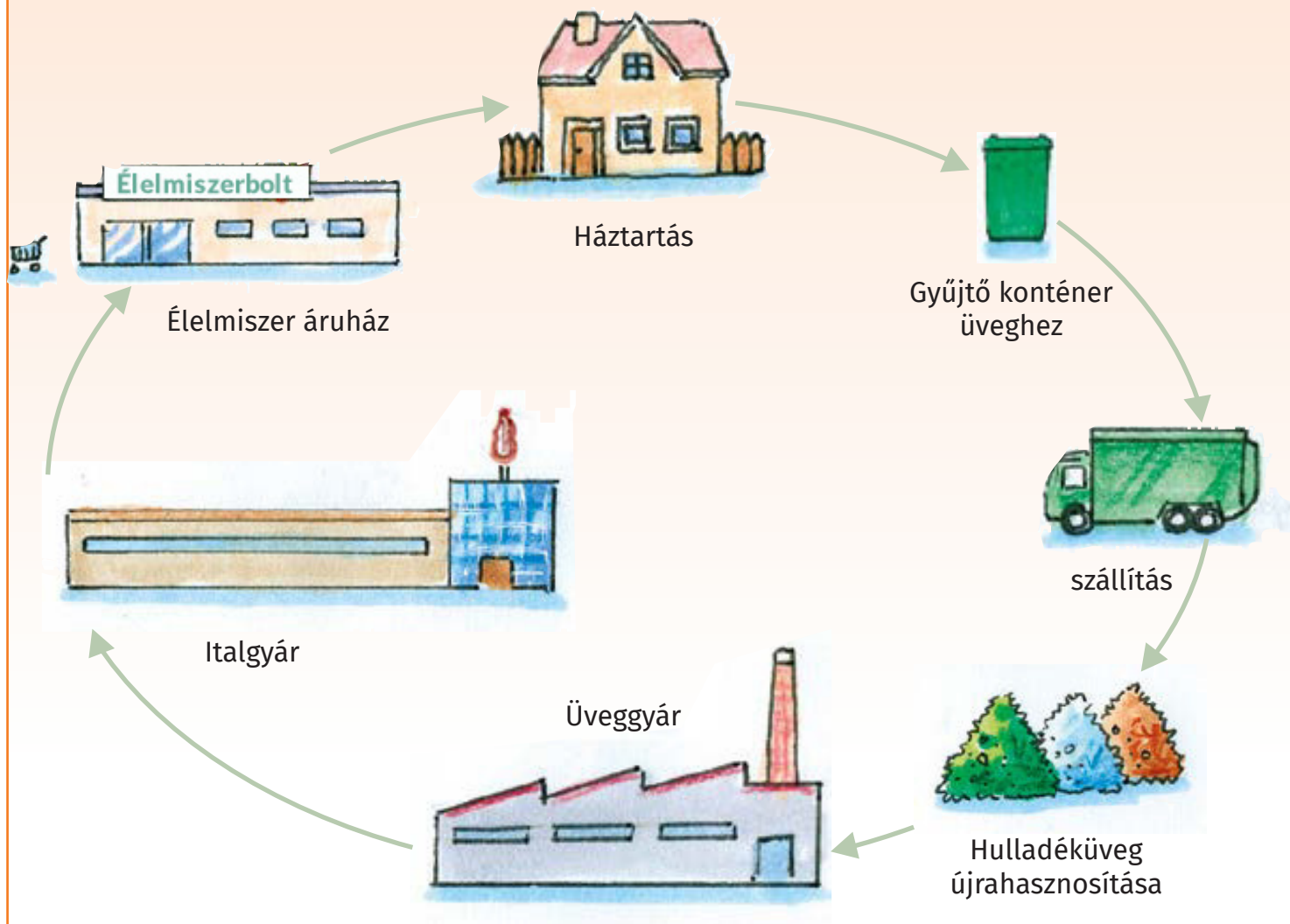
Így fogjatok hozzá:

- Fúrjatok lyukakat egy régi műanyag vödörbe.
- Takarjátok be a lyukakat gézzel, hogy a giliszták ne tudjanak kimászni
- Vágjatok fel kisebb darabokra tojásdobozokat vagy a hullámkartont, és töltsétek ki a vödröt.

Tegyetek egy réteg földet a tetejére és jól nedvesítsétek meg - kész! Az állatkereskedésben kaphattok földigilisztát, de gyűjthettek magatok is az erdőben, vagy a saját kertetekben. A földigilisztákat helyezétek a földre, ezután konyhai hulladékkal etethetitek is a gilisztákat. A földigiliszták imádják a burgonyahéjat, saláta leveleket és egyéb zöldet, sőt még a kávézaccot is.

Egy üveg élete

FELADAT

Tudjatok meg minél többet az internetről és tartsatok előadást:

- Hogyan készül az üveg?
- Hogyan kerül újrahasznosításra az üveg?
- Kérjétek a szüleitektől, tanáraitoktól prospektust egy a lakóhelyetekhez közeli hulladékkezelő cégtől és mondjátok el, mit írnak benne az üveggyűjtésről!
- Rajzoljátok egy plakátot egy üveg palack útjáról onnan kezdve, hogy szelektív konténerbe dobták

Annak érdekében, hogy az üveg palack jó minőségben újra felhasználható legyen, külön kell gyűjteni!

Veszélyes műanyag hulladék

Ha a hulladék a természetbe kerül, hosszú időbe telhet, amíg megrothad, vagyis lebomlik. Míg egy alma lebomlása néhány hét, a műanyag kb 400 évre van szüksége. Minél több műanyag kerül a természetbe, annál több halmozódik fel a sokszáz év alatt. Az óceánokban, még a legmélyén is sok műanyag hulladék lebeg, amik leginkább a hulladéklerakókon

vagy turistákon keresztül jutnak a vízbe, de hajózással és halászattal érkehetnek. Azok az állatok, amelyek táplálkozásuk során véletlenül műanyag részecsket is lenyelnek, megbetegedhetnek, és gyakran meghalnak. Amikor mi olyan halat eszünk, ami műanyag hulladék által megbetegedett, mi emberek is veszélybe kerülhetünk.

Tudtátok, hogy egy elpusztult bálna gyomrában virágcserepet és kerti tömlőt találtak? Ezért soha ne dobjatok el gondatlanul a műanyag hulladékot! Mutassatok példát és dobjatok a szemetet a kukában vagy a szelektív konténerbe!

FELADAT:

Ássátok el az iskola kertjében egy műanyag flakon darabkáját, egy teafiltert és egy almát. Nézzétek meg hat hét múlva, ami történt velük. (Tipp: jelöljétek meg a földön egy táblával hogy hova mit ültettetek.)

Hulladék útja

FELADAT

Töltsétek ki a szöveg hiányosságait az alábbi kifejezésekkel.

hulladéklerakóban újrafelhasználásra újrahasznosítható komposztálással
elégetik visszaváltható palackok

A legtöbb szemetet nem csak kidobásra alkalmasak, hanem.....

A műanyag

Néhány hulladék tisztítható és újra felhasználható, például

A biohulladékátalakul, ezáltal értékes termőföldre válik.

Hulladékból energia nyerhető azáltal, hogy

A nagyon kevés hulladék keletkezik.

Különböző szemetes kukák

Akár otthon, akár a szabadidő eltöltésekor vagy nyaralás közben – mindig keletkezik szemét.

A szeméttárolásért többnyire maguk a közösségek a felelősek. A szelektív szeméttárolás elősegítésére a különböző közösségekben lévő kukák színe gyakran eltér.

A kukák tartalma szinte mindig ugyanaz: különbséget teszünk a papír, a biohulladék, a csomagolás és a maradék hulladék között. A papírtartályba papírt, újságokat, kartont teszünk. A tej- és gyümölcsleddobozok

gyakran műanyagot is tartalmaznak ezért kerülnek a újrahasznosító tartályba. A csomagolás, mint pl.: joghurtos poharak, az üres fogkrémes tubusok, ételdobozok és alumínium fólia. A maradék gyümölcsöt és zöldséget a szerves hulladékgyűjtőbe dobja, valamint virágföldet vagy virágot.

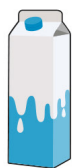
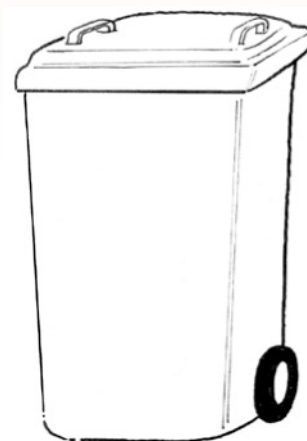
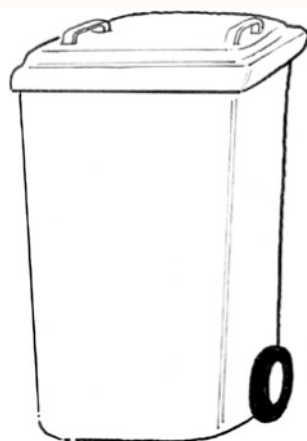
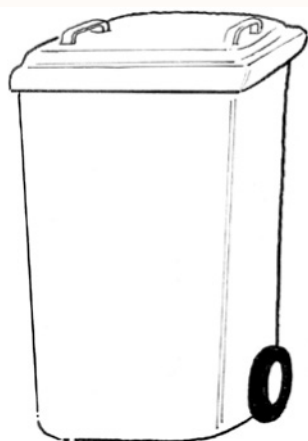
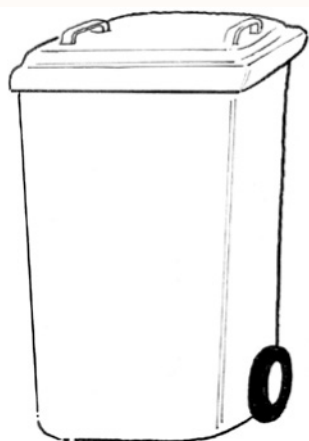
A hús, felvágott, akárcsak többek között a higiéniai cikkek, a macskaalom és a tisztító szivacsok a maradék hulladékba kerül!

1

2

3

4

a

b

c

d

e

f

g

FELADAT

- Hogyan néznek ki a különböző szemetesek a lakóhelyeden és melyik szemét melyik kukába tartozik?
- Színezzétek ki a megfelelő színű kukákat és kössétek össze az itt látható hulladékot a megfelelő kukával!
- Tervezzétek Ti is tároló kukákat! Mit tüntetnétek fel rajta? Milyen színekkel különböztetnétek meg annak megfelelően, hogy mit szabad beledobni?

Feszültség alatt - az akkumulátor és az elem

Mely eszközök működnek elemmel és melyek akkumulátorral?
Hány féle elemet használtok otthon? Számoljátok meg!

A használt elemek nem tartoznak a háztartási hulladékok közé! Túl értékesek, és ami még fontosabb, károsak lehetnek. Ezért a háztartási hulladéktól elkülönítve kell gyűjteni és a használt elem gyűjtődobozba dobni.

AKCIÓ!

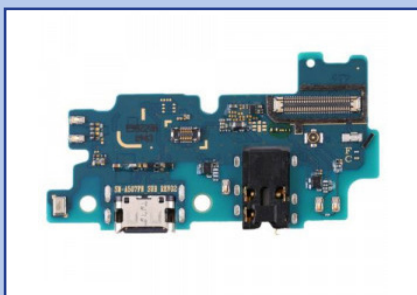
Van az iskolátokban használt elem gyűjtődoboz? Ha nem, csináljatok együtt az osztálytársakkal egy felesleges kartondobozból, vágjátok ki az alábbi Kukabúvár képet és ragasszátok rá. Tegyétek jól látható helyre, hogy mindig emlékeztessen Titeket, hogy a használt elemek ebbe a dobozba tartoznak!

Ha a doboz megtelik, mehet a gyűjtőhelyre. Hozd be otthonról is a használt elemeket és dobd azokat is ide!

Mobiltelefonok második élete

Tudtátok, hogy három régi mobiltelefon közül kettő továbbra is használható? Ha az elromlott mobiltelefonokat nem cserélitek le, hanem megjavíttatjátok, a környezetet kíméltétek! Továbbá a megjavított mobiltelefonokat odaadhatjátok olyan embereknek, akiknek nincs pénze rá, de szüksége van mobiltelefonra.

FELADAT:

Miből áll egy mobiltelefon?

A képek mellé írd az a, b, c betűt, annak megfelelően, hogy miből van.

- a. műanyagból van, vagy műanyagot tartalmaz b. értékes fémből van, vagy azt tartalmaz c. veszélyes anyagot tartalmaz

FIGYELEM:

Az elektromos eszközöket vagy a mobiltelefonok csak szakember szerelheti szét, ne próbáljátok meg magatok! Veszélyes lehet!

Dolgok, amik tovább élhetnek

Otthonunk legrégebbi tárgya egy _____, a kora _____ év.

Így néz ki:

Sok embernek vannak régi tárgyai, amik különleges értéket képviselhetnek. Ha a tulajdonosának már nincs rá szüksége, nem kell feltétlenül kidobni. Lehet, hogy más még fel tudja használni, vagy megjavítani, átalakítani. Gondoljátok végig, hogyan tudnátok ezeket a tárgyakat eljuttatni azokhoz, akiknek még hasznára lehet.

FELADAT

Kérdezzétek meg nagyszületeket is, hogy mi a legrégebbi tárgya családban és nagyjából hány éves lehet. Azt is tudjátok meg, hogy mit tettek azért, hogy sértetlen és működőképes maradjon ennyi éven keresztül.

Mások helyett dolgozni? Na, ne!

Biztosan talákoztatál már azzal a felelőtlen viselkedéssel, hogy emberek az utcán vagy akár az erdőben dobják el gondatlanul a hulladékot. Gyakran autógumiktól, üvegpalackoktól, szemüvegektől, cipőktől, sőt még aktatáskától is szabadulnak ily módon.

Mit tehetek ez ellen?

Szervezzetek az osztállyal évente egyszer vagy akár kétszer is szemétgyűjtési akciót! Fogjátok fel úgy, mint egy kirándulás, hiszen amellet, hogy megszabadítjátok az erdőt a szemét egy részétől, együtt vagytok a jó levegőn, biztosan sokat fogtok nevetni és beszélgetni közben, szóval nem csak hasznosan, hanem jól szórakozva töltitek el majd az időt!

Üdvözlettel:
Alfréd, a Kukabúvár